

Posudek vedoucí bakalářské práce

Název práce: Dobrovolná bezdětnost v patriarchálním Rusku

Autor práce: Elmira Mustafina

Autorka posudku: Jana Dvořáčková

Předložená bakalářská práce je přehledovou statí, která si klade za cíl sumarizovat výsledky výzkumných studií na téma dobrovolné bezdětnosti v Rusku. Soustřeďuje se na několik ústředních témat: demografické charakteristiky dobrovolně bezdětných, motivy pro dobrovolnou bezdětnost, postoje veřejnosti a možná specifika dobrovolné bezdětnosti v Rusku v mezinárodním kontextu. Jedná se o práci, která je obhajována podruhé – zejména pro nedostatky první verze při odkazování na zdroje. Hned zkraje svého posudku ráda konstatuji, že v tomto ohledu doznala práce zásadních pozitivních změn.

Co se týče teoreticko-kontextualizačních částí práce, stejně jako v případě předchozí verze textu ráda oceňuji solidní sociologické uchopení faktorů, které k dobrovolné bezdětnosti přispívají, a jejich komplexního spolupůsobení. Tyto kapitoly práce jsou informativní a jsou napsány poučeným jazykem. Za zdařilé považuji i autorčino uvedení do specifik ruské společnosti, která dobrovolnou bezdětnost, její rozložení v populaci a veřejné postoje k ní formují.

Ústřední část textu věnovaná přehledu existujících výzkumných studií sice také prošla pozitivními změnami (jasnější jsou například kritéria výběrů studií), je však škoda, že dominantní prostor je věnován prezentaci studií jedné po druhé, namísto propojování jejich poznatků a závěrů ve vztahu k otázkám, které si autorka v počátku práce vymezila. Ke stanoveným otázkám není explicitně vztažena ani samotná prezentace poznatků jednotlivých studií. I když autorka v následné kapitole poznatky studií ve vztahu k otázkám shrnuje, tato kapitola čítá pouze něco málo přes 4 strany (oproti cca 16 stranám věnovaným představování jednotlivých studií) a je poměrně obecná, zanikají v ní konkrétní zjištění studií i jejich specifika (např. odlišnosti metodologických designů).

Krom výše uvedeného mohla být samotná prezentace studií přehlednější – zejména co se týče jejich metodologických designů a rozsahů vzorků. (Ač informace v textu většinou obsaženy jsou, mohly být podány vizuálně vstřícněji, případně prostřednictvím tabulky zobrazující parametry všech zahrnutých studií). Uvítala bych také rozsáhlejší rozvedení limitů srovnávání studií plynoucího z odlišnosti uplatněných metodologických přístupů a dalších faktorů, dílčí pozornost těmto tématům je nicméně věnována alespoň v závěrečných pasážích textu.

Má poslední poznámka se vztahuje k práci s genderovou dimenzí dobrovolné bezdětnosti, která dle mého názoru není stále zcela konzistentní. V úvodních pasážích práce (s. 2) autorka deklaruje, že je jejím cílem „zkoumat, proč se ženy v této zemi [v Rusku] stále častěji rozhodují pro bezdětnost“ a že data vztažená k mužské části populace bude prezentovat pro kontext. Přes validní argumentaci, že genderovou analýzu v některých případech znemožňuje fakt, že některé studie nepředkládají genderově segregovaná data a neuplatňují genderovou optiku, mohlo být dle mého názoru soustředění na genderové hledisko pečlivější – mohlo se zejména explicitněji promítnout do otázek provádějících analýzu i prezentace závěrů.

Co se již týče formálnějších aspektů textu, ve způsobu odkazování v závěrečném seznamu literatury sice lze nalézt občasné nekonzistence, ne však zásadního rozsahu. Z hlediska jazykového považuji práci za spíše nadprůměrnou.

Shrnu-li na tomto místě své hodnocení, za hlavní klad práce považuji pokročilejší sociologické rámování faktorů, které společně utvářejí bezdětnost v Rusku a náhledy na ni. Dílčí nedostatek naopak spatřuji

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Studium humanitní vzdělanosti

v relativně menším důrazu na analytické srovnání zjištění jednotlivých studií ve vztahu ke stanoveným otázkám.

Práci **doporučuji k obhajobě**, navrhuji ji hodnotit **známkou 2**, v závislosti na průběhu obhajoby.

1. června 2024, Brno

Mgr. Jana Dvořáčková, Ph.D.

